

УДК 658

Бурлан С.А., Миколаївський державний гуманітарний університет ім. П. Могили
Прокопович Л.Б., Український державний морський технічний університет

Управлінський облік в інформаційній системі підприємства

У статті розглянуто підходи до визначення інформації, що використовується в системі управлінського (внутрішньогосподарського) обліку, та її місце в інформаційній системі підприємства. Наведена характеристика інформаційної системи управлінського обліку.

The approaches to definition of the information which is used in the management (internal) account system and its place in an intelligence system of the enterprise are considered. The characteristics of the proceeding information is given. It is given by the management account system.

Бурлан Світлана Анатоліївна – кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів і кредиту МДГУ. Коло наукових інтересів – бухгалтерський облік, аудит, фінансовий аналіз.
Прокопович Леонід Борисович – аспірант кафедри “Облік і аудит” УДМТУ. Працював інженером науково-дослідного сектору на кафедрі економіки та організації виробництва УДМТУ.

Розуміння управлінського (внутрішньогосподарського) обліку нерозривно пов'язане з різноманітною інформацією, яку він обробляє та надає внутрішнім користувачам для надання допомоги в прийнятті рішень. У економічній літературі представлено велике різноманіття підходів до визначення інформації, що використовується в системі управлінського обліку. Невірне розуміння даного питання спричиняє неправильне розуміння суті управлінського обліку, його задач і функцій, а отже, і невірний вибір сукупності прийомів і способів для вирішення поставлених перед ним задач.

Оскільки в межах даної статті неможливо розглянути повністю інформаційну систему управлінського обліку, ми обмежимося дослідженням складу вихідної інформації, що надає система управлінського обліку.

Необхідно зазначити, що в економічній літературі існує досить багато поглядів щодо складу і змісту інформації управлінського обліку та його місця в інформаційній системі підприємства в цілому (табл. 1). Абстрагувавшись від різночитань, ми бачимо, що більшість спеціалістів вказує на те, що управлінський облік повинен надавати інформацію для:

- контролю;
- планування;
- прийняття рішень;
- управління в цілому.

Необхідно вказати на деякі зауваження. Для цього згадаємо, що менеджмент здійснює такі функції, як контроль, організація, мотивація, планування. І, на нашу думку, система управлінського обліку якраз і повинна надавати інформацію, що допоможе відповідному персоналу підприємства здійснювати згадані функції менеджменту. Цей факт легко знаходить підтвердження в практиці застосування управлінського обліку. Для прикладу розглянемо облік за центрами відповідальності, що є одним з основних інструментів внутрішньогосподарського (управлінського) обліку.

Що стосується надання допомоги менеджерам для здійснення контролю, то тут потрібно нагадати, що витрати при застосуванні обліку за центрами відповідальності розподіляються на контрольовані та не контрольовані відповідним центром відповідальності, що і знаходить своє відображення в звітності, а також різноманітній аналітичній інформації за центрами відповідальності. Робота менеджерів контролюється та оцінюється тільки в межах вста-

новлених для них статей витрат, на які можуть впливати управлінські рішення, що приймаються ними. Якщо розглядати таку функцію менеджменту, як організація, то, з одного боку, організаційна структура підприємства активно впливає на побудову обліку витрат за центрами відповідальності, з іншого боку – інформація, що отримується при застосуванні системи обліку витрат за центрами відповідальності, дозволяє скоординувати дії менеджерів різних рівнів управління та підвищує рівень взаємозв'язків на підприємстві. Вихідна інформація (наприклад, звіт про витрати за центром відповідальності), що отримується при обліку витрат за центрами відповідальності, дозволяє керівництву підприємства оцінити виконання плану за контрольованими статтями витрат, вчасно здійснити коригування поточних планів та зробити прогноз на майбутнє. Крім цього, інформація управлінського обліку дозволяє оцінити роботу окремих менеджерів підприємства та застосовувати на цій основі відповідну систему мотивації.

Слід вказати на те, що інформація внутрішньогосподарського обліку є комерційною таємницею. З цим згодні всі фахівці.

У цілому вихідну інформацію, що надає управлінський облік, на нашу думку, можна охарактеризувати за ознаками, що наведені на рис. 1.

Література

1. Бутинець Ф.Ф. та ін. Бухгалтерський управлінський облік: Навчальний посібник для студентів спеціальності 7.050106 "Облік і аудит" / Ф.Ф. Бутинець, Л.В. Чижевська, Н.В. Герасимчук. – Житомир: ЖІТІ, 2000. – 448 с.
2. Голов С.Ф. Управленческий бухгалтерский учет. – К.: «СКАРБИ», 1998. – 384 с.
3. Друри К. Введение в управленческий и производственный учет: Учебн. пособие для вузов / Пер. с англ. под ред. Н.Д. Эриашвили; Предисловие проф. П.С. Безруких. – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Аудит, ЮНИТИ, 1998. – 783 с.
4. Карпова Т.П. Управленческий учет: Учебник для вузов. – М.: ЮНИТИ, 2000. – 350 с.
5. Кондратова И.Г. Основы управленческого учета. – М.: Финансы и статистика, 1999. – 144 с.
6. Лисович Г.М., Ткаченко И.Ю. Бухгалтерский управленческий учет в сельском хозяйстве и на перерабатывающих предприятиях АПК. – Ростов-на-Дону: Издательский центр «Март», 2000. – 354 с.
7. Миддлтон Д. Бухгалтерский учет и принятие финансовых решений / Пер. с англ.; Под. ред. И.И. Елисейевой. – М.: Аудит, ЮНИТИ, 1997. – 408 с.
8. Нападowska Л.В. Управлінський облік в системі гірничорудних підприємств: Автореферат дисертації на здобуття ступеня доктора економічних наук. Спеціальність 08.06.04 – Бухгалтерський облік, аналіз та аудит. – К.: КНЕУ, 2002. – 30 с.
9. Пушкар М.С. Управлінський облік: Навч. посібник. – 3-тє вид., стереот. – Тернопіль: Картограф, 1998. – 163 с.

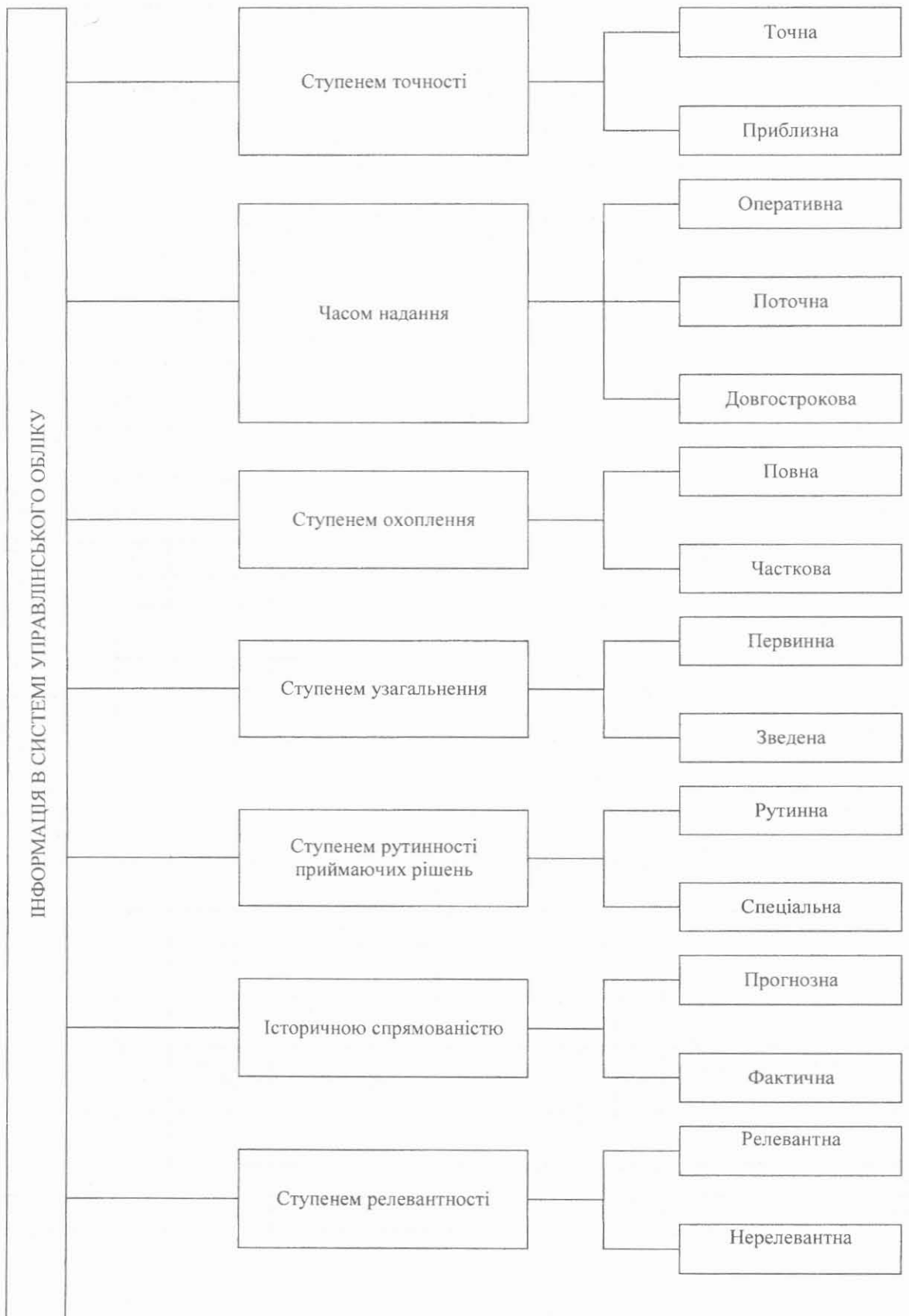

Рис. 1. Класифікація інформації в системі управлінського обліку

10. Райан Б. Стратегический учет для руководителя / Пер. с англ. под ред. В.А. Микрюкова. – М.: Аудит, ЮНИТИ, 1998. – 616 с.
11. Управление затратами на предприятии: Учебник / В.Г. Лебедев, Т.Г. Дроздова, В.П. Кустарев и др.; Под общ. ред. Г.А. Краюхина. – СПб.: «Издательский дом «Бизнес-пресса», 2000. – 277 с.
12. Управленческий учет / Под ред. В. Паляя и Р. Вандер Вила. – М.: ИНФРА-М, 1997. – 480 с.
13. Управленческий учет: Учебное пособие / Под ред. А.Д. Шеремета. – М.: ИД ФБК-ПРЕСС, 2000. – 512 с.
14. Хорнгрен Ч.Т., Фостер Дж. Бухгалтерский учет: управленческий учет / Пер. с англ.; Под ред. Я.В. Соколова. – М.: Финансы и статистика, 1995. – 416 с.

Стаття надійшла до редакції 04.04.2002